

în lumea aceasta. Veni mi o zi în care Don Filipp nu era a kasă în momentul skadingei, la cârtar mi a doa-zi, însu omul apăsase mi emisse; la cârtar seara, nu se întorsese încă creștinul. Poziția fu protestată. De aci urme ca Don Filipp să fie nevoit de a trece din mîiniile bankierilor în mîiniile skomptoriilor mi în loc de a plăti șase la sută să plătească doi-spre-zeci.

Vre o patru ani, Don Filipp petrecuse pe la skomptori petrecuse pe la bankieri; fu dar nevoit a trece din mîiniile skomptoriilor în mîiniile cârtarilor. Această prubă mișcare se împăina făr vre o știri simțibila, atîta nu mai că în loc de a plăti doi-spre-zeci la sută, Don Filipp fu obligat de a plăti cinci-zeci. Pudin însu îi păsă lui Don Filipp de aceasta, kâci akum încetuse biet a nu mai plăti nici de kum. De aci urme ca după doi ani Don Filipp che simția treburința de o știri de un mie skuzi, să aibă mare nevoie pînă să afle un omere che priimi să'a împușcate acești bani kum interes de 150 la 100. În chelle după urme, după mi de negociadii în care Don Filipp avă să'și puse în lucru toate dăruile mi inventivale kum care ia dăruisse cherta, strănepotula lui Avram ș'aa lui Isak ș'aa lui Iakov, veni la Don Filipp kum poziția făr kum după toate formele karia nu'i mai lipsia de kum surskererea kumveni. Kum dănsa Don Filipp se îndatoră kum 9000 franci; mi n'avea che să mai zik, kâci se învoisse nevoiat de nimeni.

Don Filipp avă poziția, aruncă un oki asupr'ei, întinse mîna a lene asupra nepelui, o imyie kum distrakție în kumtari, se așeză șos mi își puse în chelle după urme achettadia mi surskriptura din șosula obligadii, kum se ție de toată lumea; petrecu spre svintarea skierii un așerunt vînchea de nisip abastur mi dette în mîinele Evreului poziția deskis.

Evreul aruncă oki asupra chrtiei, achettadia mi surskriptura era kolea groasă mi citea; evreul mînușit pleră kapla, îndoi poziția mi o puse într'un portofoliu vek, unde trebuia să stea pînă la skading, kâci surskriptura saș pumela lui Don Filipp încetasse de mîdat de a mai putea face țir în șad.

În zioa skadingei, Evreul se înfășiază la Don Filipp. Ast-ză kum nici o dată, Don Filipp era a kasă, mi vizivia kum nu se așenta neguș-

torul. Evreul fu anunțat mi în dată mi introdus.

« Domnule meu, zisse Evreul salutînd kum pleră kumne pe debitorul său, n'ai țitat kum mika postur polioar. — Nu, skumputa meu sinior Felice, respunse Don Filipp. Evreul se pumia felice (ka să se ție). — Dacă e așa, zisse Evreul, am toată încredințarea kum ve'i fi în toată țerula? — Zăci nici kum m'am rîndit. — Însu, dîmneata ții, eș nu pum să mai așent mi voș fi nevoit a face chelle de kumind? — Făr che îdi va plăcea. — Îdi este țit kum lene polioei pe plăte adduce în dată mi înkisoarea? — O ții. — Apoi să nu zici la urme kum n'ai țit, eate ții șos mai dinainte, kum eș d'aci m' dă în dată unde se kumine. — Duce unde posteci.

Evreul eș mormoind mi în dată piri la țudikata de ont pe Don Filipp.

Don Filipp se înfășiază la țibuna.

Evreul își espușse chereea.

« Reținoți domnia-ta datoră? întrebă țudela. — Nu pumă nu o rețnosk, dar nu ții nici che va fi vînd să zik Domnule asta. — Așat domnule pretenșiale mi drenta che ai înainte țibunaș. » Zisse țudela kumtre akksator.

Evreul skoasse din portofoliu poziția surskripsă de Don Filipp, mi o dette, asfel îndoit kum era, în mîiniile țudelui.

Țudela o desfășură mi aruncînd apoi un oki asupr'ei:

« Văz kum este o poziția aceasta, însu nu văz aci nici achettadie nici surskriptur. — Kum strigă plinduse. — Çitețe dîmneata însuș, mi dette în apoi Evreului poziția. Evreul p'aci era să kază kum dănsula neste kap. Achettadia mi surskriptura desfășurșer par'kum n'ar mai fi fost de kum dămea. Mașie înteară trebuia să fie aci, kum kum kum nu era.

« Imfăm țihar! strigă Evreul, întorkînduse kumtre Don Filipp. Îmi ve'i plăti țu aceasta. — Iartum, dăruș țum Felice, te amțeci, dîmneata: mi se pare kum o să'mi plăteci. Apoi întorkînduse kumtre țudela.

« Eschellenț, îi zisse, văr chert akt înainte țudedi kum am fost insțatat în pleră în țada țibunaș făr nici un motiv. — Ai drentate, ții dîm. » Zisse țudela.

Kumțit kum aktul său de aderere, Don Filipp attack pe Evreul kum 'a defșimat, mi fiind kum

instata a fost публікъ, ꙗꙋdekata n'a mai ацентат
nici o мъртырие.

Евреѡа фѡ kondamnat да trei лѡни de inkisoa-
re ши да amandъ de зпа mie skъzi.

Акѡм съ еспайкѡм минѡеа.

În лок de а'ши immъта пана in чернеалъ, Don
Fialnъ o immъtasse кѡрат in гѡра са ши а fost
skрис кѡ skъпатѡа. Апоi не skрипѡра змедъ а
пѡс nisiнѡа албастѡѡ. Nisiнѡа фѡкѡsse littereale in-
destѡа de citege; insъ ѡskъndѡse skъпатѡа, nisi-
нѡа s'a skътѡрат ши dъs п'ачi 'пколо, ши din прет-
пъ кѡ дѡнѡа ши ачettata ши sъskрипѡра.

Don Fialnъ кѡцигъ шase miî франчi кѡ ачeastъ
ꙗꙋкѡrie de pas-pas; perdъ insъ кѡ totѡа че бру-
та kreditъ iî mai ремѡesse, кѡ toate кѡ ремѡши-
да kreditъaи дѡи пѡ 'ар mai fi addъs кѡт лѡмеа
шase miî франчi.

Însъ opi кѡт de vine съ пѡstreze ши съ еконо-
miseze чине-ва шase miî франчi, sъnt ши eî фран-
чi ши пѡ pot fi eterni; съ дѡк ши eî opi кѡт de
lacet. Пе лѡнгъ ачестea Don Fialnъ авеа о in-
destѡа de mare kredingъ in ченiѡа съѡ in кѡт пѡ
пѡта сѡ'ши impingъ економiа пiпъ да sриченie.
Se inчеркъ а negotiâ о пѡоъ impъzъmtare, insъ
istoria кѡ vietѡа Felice фѡкѡsse зп mare sromot,
ши кѡ toate кѡ nimeni пѡ пѡнse пе Евреѡ, insъ
fie-kare се temea акѡм а mai traktâ кѡ зп ska-
mator атѡт de indemъnatik in кѡт сѡ'ши поатъ
stinѡe sъskрипѡра insъши din вѡзѡнарѡа kredito-
рѡaи.

Între ачестea аꙗꙋnserъ пе да inченѡта дѡи
Aprilie. 4 Маѡ este zioa кѡнд се мѡтъ kiriaши
in Неаполе, Don Fialnъ ерâ dator доъ termine
да proprietарѡа съѡ, kare iî фѡкъ кѡnosкѡт кѡ de
пѡ ва пѡтi in доъ-зечi ши патѡ de ore ачесте
доъ termine, iî shъne mai din аinte кѡ ia траѡе
да ꙗꙋdikать ши ia skoate din kasъ да impainirea
termenъaи аа treiлеа.

Аа treiлеа terminъ veni ши еа, ши fiind кѡ Don
Fialnъ пѡ пѡтiisse, iî лѡгаръ ши iî bindъръ мо-
билеле, афаръ de патѡа съѡ ши аа зпeи femei бѡ-
трѡне че stâ пе лiнгъ дѡнѡа дела пѡringi ши
пѡ voisse сѡ'а лase, impъrind кѡ дѡнѡа toate
asprimеле порокъaи. De кѡ seara zilaei кѡнд ерâ
сѡ easъ din ача kasъ, inченъ съ кѡтe о аатъ
kasъ. Лѡкѡ пѡ ерâ аша лesne ка сѡ аѡе; кѡчi
Don Fialnъ inченъsse а fi foarte кѡnosкѡт пе пе-
treле stradelor Неаполи. Disперъndѡse dar de

а аѡа зп proprietар кѡ kare съ поатъ traktâ пе
inвоite, ши кѡ vinimorѡа, се determinъ а'ши im-
plaini nevoiea кѡ пѡтереа саѡ кѡ амѡpеа.

Кѡноѡеа о kasъ аа кѡria proprietар бѡтрѡн ши
sричит prefera mai vine s'o lase а се дѡрѡпѡа
декѡт съ пѡie а о репара. In opi kare аат timp
kasa ачeasta i s'ar fi пѡрѡт о kocioabъ nici de,
кѡм potrivitъ пе persoana лѡи; insъ акѡм Don
Fialnъ devenisse зп om че се inвоиа кѡ toate; iî
didesserъ nevoie de кап ши се мѡлѡзѡиа opi ши
кѡм. Iî dette okoла zioa, intrъ in пѡзѡнѡѡ, се in-
kredingъ кѡ пѡ локѡеѡе nimeni intr'ъnsa, ши
кѡнд veni поаптеа се skълъ din претпъ кѡ бѡтрѡ-
nioara лѡи, addъkъndъ'ши fie-kare патѡа ши лѡѡ
dъmъа кѡтре пѡоа локъingъ. Уша ерâ inkisъ, о
fereastrъ insъ ерâ deskisъ, intrъ пе ачi ши се
dъsse а deskide зпа soagei саале; алесse апоi
standa чеа mai бѡпъ, pentъ sine, iî zisse ши eî
сѡ'ши аалеаръ, ши дѡпъ о opъ амъndoi ерâ insta-
лацi.

Дѡпъ кѡте-ва zilae бѡтрѡнѡа sричит, vizitъn-
dъ'ши kasa о аѡа локѡitъ. Iî пѡрѡт vine; кѡчi
de вре о doî trei anni аꙗꙋnsesse intr'o stare атѡт
de дѡрѡпѡнатъ in кѡт пѡ mai пѡтеа сѡ о inkiric-
ze; се retrasse dar фѡръ а ziche nici о vorъ, се
кѡпѡi insъ а авеа doî martъri вечini despъ zioa
okъzъpadiei.

În zioa terminъaи Don Bernardo се арѡтъ кѡ
хѡrtia de мъртырие in мѡпъ, ши дѡпъ кѡте-ва
reveringъ:

«Domnъle iî zisse, am venit а чере vani че аi
vine voit ка сѡ'ми fiî dator, фѡкѡndъ'mi пѡкѡ-
та sъprisъ de а veni сѡ те ашъzi in kasa moa
фѡръ сѡ'ми даi de чiре.

—Karo mio, stimabilъа meъ amik, respъnse Don
Fialnъ, strъngъndъi мѡпа кѡ bioчъне, черче-
teazъ pretъindeni ши аѡа дака am пѡтit еѡ вре
о datъ kiria пе знде am шъзѡт; ши de веi аѡа
in тоатъ Неаполе зп proprietар kare iîi ва ziche
кѡ да, атѡчi сѡ'иi пѡтesk indoit de чеа че
pretinzi кѡ iîi sъnt dator. Despъ ачeasta те in-
kredingъz кѡ este аша de аdevъpat ка ши пѡме-
ле meъ кѡ мѡ kiem Don Fialnъ Bilani.

Don Fialnъ се мѡндѡиа кѡ пѡтеле сѡѡ, insъ
sъnt ниѡе momente кѡнд trebye сѡ чiе чине-ва
а mindi ка сѡ шerie пе inemikъа сѡѡ.

La ачест nъme redъtabil, proprietарѡа се пѡi.
Piпъ ачi еа пѡ чiâ ка че fea de ilъstѡѡ personaci

ii fьchea onoarea a локтi ла дьнста. Ворвеле де маие че се respndisserь despre Don Filippь toate se infьдиша акум in mintea лiи ши се крезь нз пумаї рџнат кь а intrat in фок кз yn kiriaш че нз пльтеце, чи ши кз сџфлацџа пердџт кь are d'a face кз yn фермектор.

Don Bernardo se retrasse ка сь се маї гндеа-акь че дрџм требе сь ашче, де ар fi fost dia-волџа skionь ар fi ardikat inвьлитоarea, insь epa yn biet diabol ши се determinь a o льса сь казь каге ницї нз пџтеа intьрџia мџат. Epa токмаї yn timp пaoiос ши in Неаполе кьнд пaoь се џие кз че либералitate trimate Dьmnezeџ ana. Proprie-tarџа се арџть нарь in прагџа caseї.

Intokmaї ка пьрпндїї поџри чеї d'ьнтџь, ал-лзпгаїї де трџia Domnџаїї де каге кьџта сь се скапе, аземenea ши Don Filippь se retrьsese din standь in standь din aintea diaвьбџаїї napo-aitan. Proprietarџа ла inчепџт крезьsse кь фїре-џе а треџит сь фьгь локџиторїї din aintea пaoieї; insь ilaуsia ii фь foarte скьрть. Nь trekь мџат ши азинд гьра локатарџаїї, intrь дџпь дьнса in-тр'yn mik kabinet unde ana нз стрьбьтеа атџт ка in чеа алать parte а caseї ши 'a афь in pat, џїнд intr'o мьпь тьмереаа deskїсь ши intr'aata o кар-те; ши декаамьнд невьнеџе versьїае лџї Хога-џїї Impavidum ferient ruinae.

Proprietarџа се арџть yn minьт immьрмџит ши мџт in aintea entьsiasteї resignaїї а оasneдџї сьџ, apoї in челае din ьрть реафьндџ'ши вор-вїеа.

«Ши tot нз веї сь те дџчї? intьсьвь inчetiшор ши кз yn топ konsternat.

— Askџать, бравџа меџ amik, askџать бџпџа меџ proprietar. Ка сь мь skodї d'ачї, требе сь мь траїї ла фьдїкать. Eџ нз мь воџ дџче ла фь-дїкать ши мь воџ льса сь мь фьдїче in lipsь; o лџпь: мь воџ оппџне фьдїкьїї din toate н. terїае; аль лџпь. Dьmneata мь веї траџе нар ла фьдїкать; а тrena лџпь. Eџ воџ да апеладїе а патра лџпь. Кз ваї кз кїџ веї фаче а те infь-дишá de а doa oarbь ла фьдїкать; а чїпчеа лџпь. Eџ мь воџ проведea in cassaїе; а шasea лџпь. Bїне веї акум дьmneata кь ши кьар de vor мер-џе лџкџрїае дџпь тоать регџаа фьгь сь айї ницї о pedїкь, чea пџдїн їїї спџџь, о сь перџї yn an de зїлае; афарь de kieatїeаe пїпь сь даї peste

dreptate. — Че фел kieatїeаe! strїгь proprietarџа. Dьmneata веї fi kondamnat ла kieatїeаe. — Фьгь indoaль, eџ воџ fi kondamnat ла kieatїeаe; insь дьmneata де веї пльтї, кьчї eџ n'am niчї yn soldїџ; ши fiїnd кь дьmneata те порне-џї кз пльпџере, дџпь деїї веї депџне ванїї in-ainte.

— Аша е din nenorочїре! мџрмџрь вїетџа strї-чїт, skodьнд yn профьнд sьshїn.

— E o kieatїaль де вре о шase sьte гааленї, тр-мь Don Filippь,

— Кам ашá, адьогь proprietarџа кьрџї ii trekь repede prin minte onopariїае фьдїкьторїаор, аво-каџїаор ши гrefїerїаор.

— Хеї вїне! хаї сь фачем маї вїне, бџпџа меџ oasne, хаї сь не inвоим.

— Ши mie їмї паре вїне; сь vedem.

— Дь'мї маї вїне mie не фьмьтате, кь es де бџпь voїea mea, ши мь траг кз паче.

— Че фел! сь'її даџ треї sьte де гааленї ка сь емї din kasa mea, кьнд їмї еїї dator доь ter-minьрї?

— Дьндџ'мї ванїї їдї воџ да ши eџ adeверїндь.

— Una кз капџа асeasta нз се poate.

— Foarte вїне. Eџ adїкь 'її о спџнеам ка сь те indatorez.

— Ка сь мь indatorezї? Tїкьлосџае!

— Nь кз ворбе ггоase, бџпџа меџ oasne. Шїї кь п'а skos'о ла калае кз аземenea ворбе tata Galїe.

— Хеї вїне, zїsse strїчїтџа фькьндџ'ши о sфор-џь, foarte вїне їїї воџ да не фьмьтате.

— Треї sьte гааленї, zїsse Don Filippь, niчї маї мџат niчї маї нџдїн.

— А! нз се poate ьна ка асeasta niчї о datь, strїгь proprietarџа.

— Ia'її scama вїне кь де веї venї а doa oarbь, о сь мь роїї кз преџџа asta ши eџ n'о сь воџ.

— Fie ч'о fi, eџ те траг ла фьдїкать ши koste мь ши шase sьte гааленї, сь черкьм.

— Чeаркь, domniшорџа меџ, чeаркь.

— Adїo, мьїне сь їїї кь веї прїїмї чїтаџїа.

— O аџент.

— Dьte ла дракџ.

— Сь не vedem сьпьтошї.»

— Don Bernardo se retrasse ши Don Filippь ши лџь oda Justum et tenacem.

(трмеазь)